

Folketingets Socialudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
post@sm.dk
www.sm.dk

Sagsnr.
2024 - 2132

Doknr.
941670

Dato
05-12-2024

Folketingets Socialudvalg har d. 18. november 2024 stillet følgende spørgsmål nr. 10 (L 66) til social- og boligministeren, som hermed besvares.

Spørgsmål nr. 10:

"Vil ministeren kommentere henvendelse af 17. november 2024 fra Mads Møller, Næstved, jf. L 66 - bilag 13?"

Svar:

Den henvendelse, som udvalget beder mig om at kommentere, drejer sig om sammenhængen mellem lovforslagets bestemmelse om samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, og straffelovens bestemmelser i §§ 213 og 243 om henholdsvis vanrøgt eller nedværdigende behandling og psykisk vold.

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har jeg modtaget følgende udtalelse fra Justitsministeriet:

"Justitsministeriet kan oplyse, at det bl.a. følger af straffelovens § 213, at den, som ved vanrøgt eller nedværdigende behandling krænker sit barn, eller som ved modvillig at unddrage sig en ham over for barnet påhvilende forsørgelses- eller bidragspligt udsætter dem for nød, straffes med fængsel indtil 2 år.

Det følger endvidere af straffelovens § 243, at den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.

I det omfang et barn tages som gidsel i konflikter mellem dets forældre kan det efter omstændighederne være strafbart efter straffelovens § 243 om psykisk vold. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 139 som fremsat, side 11."

Der kan således være en sammenhæng mellem forældrefremmedgørelse, som beskrevet med lovforslaget, og den adfærd, der er kriminaliseret i straffeloven.

Til orientering vedlægger jeg som bilag uddrag af bemærkningerne til straffelovens § 243, der indeholder en nærmere beskrivelse af bestemmelsen.

Med venlig hilsen
Sophie Hæstorp Andersen
Social- og boligminister

Bilag: Bemærkningerne til straffelovens § 243

Enhed
Center for Jura og
Internationale
Opgaver

Sagsbehandler
Lars Thøgersen

Koordineret med

Sagsnr.
2024 - 2132

Doknr.
941670

Dato
01-12-2024

Bilag til besvarelse af SOU L 66 – spørgsmål 10

Uddrag af bemærkningerne til straffelovens § 243, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, L 139 som fremsat, side 11-12:

"Krænkende adfærd omfatter også manipulerende adfærd, som f.eks. påvirkning af forurettedes tanker, holdninger og adfærd ved udspekulerede, vildledende, agiterende eller forførende handlinger. Den forurettede vil f.eks. kunne opleve, at gerningsmanden fordrejer en situation, sådan at gerningsmandens krænkende adfærd opleves af den forurettede som selvforskyldt. Manipulation vil også kunne foreligge ved urimelig kritik, hentydninger eller anklager, som har til formål at få forurettede til at underkaste sig gerningsmanden.

Den omfattede adfærd kan bestå af handlinger eller undladelser (eller begge dele).

Som eksempler på adfærd, der – afhængig af de nærmere omstændigheder – kan betragtes som nedværdigende, forulempende og krænkende, kan nævnes at isolere en person fra den pågældendes familie eller netværk, at monitorere eller overvåge en person uden samtykke, f.eks. via digitale tjenester eller gps-udstyr, at tage kontrol over en persons dagligdag ved at beslutte, hvornår personen må sove, indgå i sociale sammenhænge med andre, hvilke personer vedkommende må omgås, hvilket tøj personen må iføre sig osv., at ignorere en person, at holde en person i uvished om afgørende beslutninger, f.eks. rejser til udlandet, at indskrænke en persons bevægelsesfrihed, at nægte en samlever eller ægtefælle at søge arbejde, at fratage en persons adgang til støtte, at omtale en person som om vedkommende ikke er noget værd, at indføre et regelsæt, der udstiller eller ydmyger personen, at isolere en person fra sit barn eller dennes nærmeste, at tage kontrol over en persons økonomi, at true en person eller den pågældendes børn eller nærmeste (truslerne behøver ikke nødvendigvis være omfattet af straffelovens § 266), at udsætte en persons børn eller nærmeste for krænkelser eller vold for at skade personen, at fastholde en person i et ægteskab med henvisning til forestillinger om ærbarhed og/eller familiens generelle status eller udsætte forurettede for anden negativ social kontrol, at formå andre personer til at lægge pres på forurettede til at træffe bestemte livsbeslutninger, som f.eks. uddannelse eller ægtefællevalg, at isolere en person fra adgangen til f.eks. sundhedsvæsenet, uddannelse og arbejdsmarkedet, at tvinge en person til at gennemføre eller afslutte en graviditet, at afpresse en person, at ødelægge eller true med at ødelægge en persons ejendele eller at udbrede ondsindet sladder, rygter eller intime oplysninger om forurettede. Specifikt i forhold til børn kan også nævnes adfærd, der udsætter barnet for konstant devaluering, eller som nedbryder barnets selvværd. Der kan f.eks. være tale om, at barnet ignoreres og nægtes omsorg, eller at barnet tages som gidsel i konflikter mellem dets forældre. Der kan også være tale om kommentarer om barnets krop, vægt eller madindtag.

Det bemærkes, at de nævnte eksempler ikke er udtømmende, samt at det i forhold til flere af de nævnte handlinger afhænger af de foreliggende omstændigheder, forurettedes alder og modenhed, hvis det er et barn, og parternes relation i øvrigt, om der er tale om nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd.

Den nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd skal kunne betegnes som grov, for at adfærden er omfattet af den foreslåede bestemmelse. Det er således ikke enhver nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd, der kan udgøre psykisk vold i bestemmelsens forstand. Omvendt er det ikke et krav, at hver enkeltstående handling eller unkladelse kan betegnes som grov, hvis der samlet set er tale om grov nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd.

Kravet om, at adfærden skal kunne betegnes som grov, har nær sammenhæng med kravet om, at adfærden skal foregå gentagne gange over en periode, og at den skal være egnet til at styre den forurettede. Der skal således samlet set være tale om adfærd af en vis varighed, intensitet og dermed grovhed.

Adfærden skal være egnet til utilbørligt at styre forurettede. Ordlyden "styre" sigter til kontrollerende adfærd, som forhindrer forurettede i at udfolde sig frit, herunder pga. en frygt for nye krænkelse. Adfærden har således i almindelighed til formål at give gerningsmanden en magtposition i forhold til forurettede eller at styrke eller opretholde magtpositionen. Der kan f.eks. være tale om dominerende eller kontrollerende adfærd, der kan medføre, at forurettede får frataget fornemmelsen af at bestemme over sig selv og sit eget liv, at forurettedes selvværd nedbrydes, at forurettede isoleres eller gøres afhængig af gerningsmanden. Adfærden skal således samlet set være egnet til at påvirke forurettede til at gøre eller tåle noget, som ikke er udtryk for forurettedes frie vilje.

Det er en objektiv vurdering, om adfærden er egnet til at styre forurettede. Det er således ikke afgørende for anvendelsen af bestemmelsen, at forurettede rent faktisk er blevet styret. Strafbarheden afhænger endvidere ikke af, om styringen har påført den forurettede psykiske skader eller lignende.

Den styrende adfærd skal endvidere være "utilbørlig", hvilket omfatter styrende adfærd, som ikke er en naturlig del af parternes relation. Styring er således i visse tilfælde nødvendig og helt naturlig, f.eks. i særlige relationer mellem voksen og barn (forudsat at der tages fornøden højde for barnets alder og modenhed) eller i relationen mellem plejekrævende ældre eller handicappede og den person, som plejer eller passer den ældre eller handicappede. Det må dog antages, at meget grove krænkelse kun sjældent vil kunne opfattes som en naturlig del af parternes relation. Dette indebærer, at forældres opdragelse af børn som udgangspunkt ikke er omfattet af bestemmelsen, men at forældres adfærd over for deres børn kan antage en karakter eller grovhed, der omfattes af bestemmelsen, herunder f.eks. hvis barnet udsættes for hyppige og længerevarende stuearrest.